

MATERIAŁ PORÓWNAWCZY

do ustawy z dnia 18 września 2020 r.

o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz niektórych innych ustaw

(druk nr 209)

U S T A W A z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638)

Art. 4.

Ilekróć w ustawie jest mowa o:

- 1) (uchylony);
- 2) "humanitarnym traktowaniu zwierząt" - rozumie się przez to traktowanie uwzględniające potrzeby zwierzęcia i zapewniające mu opiekę i ochronę;
- 3) "konieczności bezzwłocznego uśmiercenia" - rozumie się przez to obiektywny stan rzeczy stwierdzony, w miarę możliwości, przez lekarza weterynarii, polegający na tym, że zwierzę może dalej żyć jedynie cierpiąc i znosząc ból, a moralnym obowiązkiem człowieka staje się skrócenie cierpienia zwierzęcia;
- <3a) „kocie rasowym” – rozumie się przez to kota o odpowiednim dla rasy fenotypie, który posiada rodowód wpisany do rejestru prowadzonego przez Unię Felinologii Polskiej lub rejestru rodowodowego uznawanego przez ten związek;**
- 3b) „kojcu” – rozumie się przez to ogrodzoną przestrzeń przeznaczoną do utrzymywania psa poza pomieszczeniem mieszkalnym z dostępem do światła dziennego, uniemożliwiająca wydostanie się psa poza teren, posiadającą zadaszenie oraz co najmniej w połowie swojej powierzchni utwardzone podłoże;**
- 3c) „kolczatce” – rozumie się przez to typ obroży, której wystające ogniwa skierowane są w stronę szyi zwierzęcia;>**
- 4) "menażerii objazdowej" - rozumie się przez to przedsiębiorcę wykonującego działalność w zakresie organizowania obwoźnych wystaw zwierząt;
- 5) (uchylony);
- 6) "ogłuszaniu zwierzęcia" - rozumie się przez to metodę profesjonalnego całkowitego wyłączenia świadomości zwierzęcia, trwającego aż do jego śmierci;

- 7) "okrutnych metodach w chowie lub hodowli zwierząt" - rozumie się przez to działania lub zaniechania człowieka prowadzące w sposób oczywisty do zmian patologicznych w organizmie zwierzęcia (somatycznych lub psychicznych), zwłaszcza w postaci skutków znoszenia dotkliwego bólu, przymuszania do określonego zachowania się (uległości) głodem, pragnieniem, działaniem prądu elektrycznego (z wyjątkiem używania pastuchów elektrycznych, treserów oraz urządzeń elektrycznych służących do przepędu zwierząt) bądź innymi zabiegami tego rodzaju, w szczególności karmienie i pojenie zwierząt przemocą;
- 8) "okrutnym traktowaniu" - rozumie się przez to wymienione w ustawie przypadki znęcania się nad zwierzętami oraz inne postępowanie właściciela bądź innej osoby, prowadzące do skutków porównywalnych ze skutkami znęcania się;
- 9) "pielęgnacji" - rozumie się przez to wszystkie aspekty relacji pomiędzy człowiekiem a zwierzęciem, w szczególności uruchamiane przez człowieka zasoby materialne i niematerialne, aby uzyskać i utrzymać u zwierzęcia stan fizyczny i psychiczny, w którym najlepiej ono znosi warunki bytowania narzucone przez człowieka;
- 10) "przeciążaniu zwierząt" - rozumie się przez to zmuszanie do nadmiernego wysiłku energetycznego, nieodpowiadającego możliwościom kondycyjnym zwierzęcia ze względu na jego stan fizyczny i zdrowotny;
- <10a) „psie rasowym” – rozumie się przez to psa o odpowiednim dla rasy fenotypie, który posiada rodowód wpisany do Polskiej Księgi Rodowodowej prowadzonej przez Związek Kynologiczny w Polsce albo do zagranicznego rejestru rodowodowego uznawanego przez ten związek;>**
- 11) "rażącym zaniedbaniu" - rozumie się przez to drastyczne odstępstwo od określonych w ustawie norm postępowania ze zwierzęciem, a w szczególności w zakresie utrzymywania zwierzęcia w stanie zagłodzenia, brudu, nieleczonej choroby, w niewłaściwym pomieszczeniu i nadmiernej ciasnocie;
- 12) "szczególnym okrucieństwie" - rozumie się przez to przedsięwzięcie przez sprawcę działań charakteryzujących się drastycznością form i metod, a zwłaszcza działanie w sposób wyszukany lub powolny, obliczony z premedytacją na zwiększenie rozmiaru cierpień i czasu ich trwania;
- 13) "ubojni" - rozumie się przez to każdy zakład pozostający pod państwową kontrolą sanitarną i weterynaryjną, przeznaczony do wykonywania uboju zwierząt;

- 14) "uwięzi" - rozumie się przez to wszelkie urządzenia mechaniczne krępujące swobodę ruchów zwierzęcia, w zakresie możliwości przemieszczania się ponad ustalony zakres, jak też niektóre urządzenia do kierowania ruchami zwierzęcia w sposób zamierzony przez człowieka;
- 15) "właściwych warunkach bytowania" - rozumie się przez to zapewnienie zwierzęciu możliwości egzystencji, zgodnie z potrzebami danego gatunku, rasy, płci i wieku;
- 16) "zwierzętach bezdomnych" - rozumie się przez to zwierzęta domowe lub gospodarskie, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały;
- 17) "zwierzętach domowych" - rozumie się przez to zwierzęta tradycyjnie przebywające wraz z człowiekiem w jego domu lub innym odpowiednim pomieszczeniu, utrzymywane przez człowieka w charakterze jego towarzysza;
- 18) "zwierzętach gospodarskich" - rozumie się przez to zwierzęta gospodarskie w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich;
- 19) "zwierzętach laboratoryjnych" - rozumie się przez to zwierzęta laboratoryjne w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych;
- [20) *zwierzętach wykorzystywanych do celów specjalnych" - rozumie się przez to zwierzęta, których profesjonalna tresura oraz używanie odbywa się na podstawie odrębnych przepisów, regulujących szczegółowe zasady działania jednostek Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Agencji Wywiadu, Policji, Straży Granicznej i innych formacji podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Krajowej Administracji Skarbowej, ratownictwa oraz regulujących zasady szkolenia i wykorzystania psów - przewodników osób ociemniałych;]*
- <20) „zwierzętach wykorzystywanych do celów specjalnych” – rozumie się przez to zwierzęta, których profesjonalna tresura oraz używanie odbywa się na podstawie odrębnych przepisów, regulujących szczegółowe zasady działania jednostek Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i innych formacji oraz podmiotów podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Służby Więziennej, Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Ochrony Kolei, straży gminnych, jednostek ratownictwa oraz regulujących zasady szkolenia i wykorzystania psów – przewodników osób ociemniałych;>**

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

- 21) "zwierzętach wolno żyjących (dzikich)" - rozumie się przez to zwierzęta nieudomowione żyjące w warunkach niezależnych od człowieka;
- 22) (uchylony);
- 23) (uchylony);
- 24) "kurczętach brojlerach" - rozumie się przez to ptaki z gatunku Gallus gallus utrzymywane w celu pozyskania mięsa;
- 25) "schronisku dla zwierząt" - rozumie się przez to miejsce przeznaczone do opieki nad zwierzętami domowymi spełniające warunki określone w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2018 r. poz. 1967 oraz z 2020 r. poz. 148 i 285).

Art. 6.

1. Zabrania się zabijania zwierząt, z wyjątkiem:

- 1) uboju i uśmiercania zwierząt gospodarskich oraz uśmiercania dzikich ptaków i ssaków utrzymywanych przez człowieka w celu pozyskania mięsa i skór,
- 2) połowu ryb zgodnie z przepisami o rybołówstwie i rybactwie śródlądowym,
- 3) konieczności bezzwłocznego uśmiercenia,
- 4) działań niezbędnych do usunięcia poważnego zagrożenia sanitarnego ludzi lub zwierząt,
- 4a) zabicia lub poddania ubojowi zwierząt gospodarskich z nakazu powiatowego lekarza weterynarii, o którym mowa w art. 33b ust. 1,
- 5) usuwania osobników bezpośrednio zagrażających ludziom lub innym zwierzętom, jeżeli nie jest możliwy inny sposób usunięcia zagrożenia,
- 6) polowań, odstrzałów i ograniczania populacji zwierząt łownych,
- 7) usypiania ślepych miotów,
- 8) czynności podlegających zakazom w stosunku do gatunków chronionych, określonym w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 i 471) wykonywanych na podstawie właściwych zezwoleń,
- 9) uśmiercania zwierząt gatunków obcych zagrażających gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

- prowadzonych zgodnie z art. 33 oraz przepisami odrębnymi.

1a. Zabrania się znęcania nad zwierzętami.

2. Przez znęcanie się nad zwierzętami należy rozumieć zadawanie albo świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpień, a w szczególności:
- 1) umyślne zranienie lub okaleczenie zwierzęcia, niestanowiące dozwolonego prawem zabiegu lub procedury w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, w tym znakowanie zwierząt stałocieplnych przez wypalanie lub wymrażanie, a także wszelkie zabiegi mające na celu zmianę wyglądu zwierzęcia i wykonywane w celu innym niż ratowanie jego zdrowia lub życia, a w szczególności przycinanie psom uszu i ogonów (kopiowanie);
 - 1a) znakowanie zwierząt stałocieplnych przez wypalanie lub wymrażanie;
 - 2) (uchylony);
 - 3) używanie do pracy albo w celach sportowych lub rozrywkowych zwierząt chorych, a także zbyt młodych lub starych oraz zmuszanie ich do czynności, których wykonywanie może spowodować ból;
 - 4) bicie zwierząt przedmiotami twardymi i ostrymi lub zaopatrzonymi w urządzenia obliczone na sprawianie specjalnego bólu, bicie po głowie, dolnej części brzucha, dolnych częściach kończyn;
 - 5) przeciążanie zwierząt pociągowych i jucznych ładunkami w oczywisty sposób nieodpowiadającymi ich sile i kondycji lub stanowi dróg lub zmuszanie takich zwierząt do zbyt szybkiego biegu;
 - 6) transport zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, rzeźnych i przewożonych na targowiska, przenoszenie lub przepędzanie zwierząt w sposób powodujący ich zbędne cierpienie i stres;
 - 7) używanie uprzęży, pęt, stelaży, więzów lub innych urządzeń zmuszających zwierzę do przebywania w nienaturalnej pozycji, powodujących zbędny ból, uszkodzenia ciała albo śmierć;
 - 8) dokonywanie na zwierzętach zabiegów i operacji chirurgicznych przez osoby nieposiadające wymaganych uprawnień bądź niezgodnie z zasadami sztuki lekarsko-weterynaryjnej, bez zachowania koniecznej ostrożności i oględności oraz w sposób sprawiający ból, któremu można było zapobiec;
 - 9) złośliwe straszenie lub drażnienie zwierząt;

- 10) utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania, w tym utrzymywanie ich w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa, bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających im zachowanie naturalnej pozycji;
- 11) porzucanie zwierzęcia, a w szczególności psa lub kota, przez właściciela bądź przez inną osobę, pod której opieką zwierzę pozostaje;
- 12) stosowanie okrutnych metod w chowie lub hodowli zwierząt;
- 13) (uchylony);
- 14) (uchylony);
- 15) organizowanie walk zwierząt;
- 16) obcowanie płciowe ze zwierzęciem (zoofilia);
- 17) wystawianie zwierzęcia domowego lub gospodarskiego na działanie warunków atmosferycznych, które zagrażają jego zdrowiu lub życiu;
- 18) transport żywych ryb lub ich przetrzymywanie w celu sprzedaży bez dostatecznej ilości wody umożliwiającej oddychanie;
- 19) utrzymywanie zwierzęcia bez odpowiedniego pokarmu lub wody przez okres wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla gatunku[.] <;>
- <20) przesyłanie żywych zwierząt w przesyłkach pocztowych lub kurierskich, za wyjątkiem przewozu zwierząt przez podmioty organizujące wyłącznie profesjonalne przewozy zwierząt i gwarantujących im opiekę oraz zachowanie ich dobrostanu podczas podróży.>**

Art. 7.

1. Zwierzę traktowane w sposób określony w art. 6 ust. 2 może być czasowo odebrane właścicielowi lub opiekunowi na podstawie decyzji wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce pobytu zwierzęcia i przekazane:
 - 1) schronisku dla zwierząt, jeżeli jest to zwierzę domowe lub laboratoryjne, lub
 - 2) gospodarstwu rolnemu wskazanemu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), jeżeli jest to zwierzę gospodarskie, lub
 - 3) ogrodowi zoologicznemu lub schronisku dla zwierząt, jeżeli jest to zwierzę wykorzystywane do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych lub utrzymywane w ogrodach zoologicznych.
- 1a. Decyzja, o której mowa w ust. 1, podejmowana jest z urzędu po uzyskaniu informacji od Policji, straży gminnej, lekarza weterynarii lub upoważnionego przedstawiciela organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

1b. Przekazanie zwierzęcia, o którym mowa w ust. 1, następuje za zgodą podmiotu, któremu zwierzę ma być przekazane.

1c. W przypadku braku zgody, o której mowa w ust. 1b, lub wystąpienia innych okoliczności uniemożliwiających przekazanie zwierzęcia podmiotom, o których mowa w ust. 1, zwierzę może zostać nieodpłatnie przekazane innej osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej albo osobie fizycznej, która zapewni mu właściwą opiekę.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, podlega natychmiastowemu wykonaniu.

2a. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje prawo wniesienia odwołania do samorządowego kolegium odwoławczego w terminie 3 dni od daty doręczenia decyzji. Samorządowe kolegium odwoławcze rozpoznaje odwołanie w terminie 7 dni.

[3. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy dalsze pozostawanie zwierzęcia u dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu lub zdrowiu, policjant, strażnik gminny lub upoważniony przedstawiciel organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, odbiera mu zwierzę, zawiadamiając o tym niezwłocznie wójta (burmistrza, prezydenta miasta), celem podjęcia decyzji w przedmiocie odebrania zwierzęcia.]

<3. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy dalsze pozostawanie zwierzęcia u dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu lub zdrowiu, organizacja pozarządowa wpisana na listę, o której mowa w art. 34e ust. 1, w asyście policjanta, strażnika gminnego lub lekarza weterynarii, odbiera mu zwierzę, zawiadamiając o tym niezwłocznie wójta (burmistrza, prezydenta miasta), w celu podjęcia decyzji w przedmiocie odebrania zwierzęcia. W razie stwierdzenia przez policjanta, strażnika gminnego lub lekarza weterynarii braku zagrożenia życia lub zdrowia zwierzęcia, odstępuje się od odebrania zwierzęcia.>

<3a. Każdy, w przypadku, gdy działanie lub zaniechanie właściciela bezpośrednio zagraża życiu lub zdrowiu zwierzęcia, może, po uprzednim telefonicznym zawiadomieniu Policji lub straży gminnej, odebrać zwierzę właścicielowi. Zwierzę niezwłocznie przekazuje się Policji lub straży gminnej. O zabraniu zwierzęcia Policja lub straż gminna niezwłocznie zawiadamia wójta (burmistrza, prezydenta miasta), w celu podjęcia decyzji w przedmiocie odebrania zwierzęcia.>

[4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 3, kosztami transportu, utrzymania i koniecznego leczenia zwierzęcia obciąża się jego dotychczasowego właściciela lub opiekuna.]

<4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, 3 i 3a, kosztami udziału lekarza weterynarii, transportu, utrzymania i koniecznego leczenia zwierzęcia obciąża się jego dotychczasowego właściciela lub opiekuna. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, 3 i 3a, jeżeli interwencja była nieuzasadniona, kosztami transportu, utrzymania i koniecznego leczenia zwierzęcia oraz udziału podmiotów, o których mowa w ust. 3, obciąża się organizację pozarządową wpisaną na listę, o której mowa w art. 34e ust. 1.>

5. Do należności z tytułu kosztów określonych w ust. 4 stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

6. Odebrane zwierzę podlega zwrotowi, jeżeli sąd nie orzeknie w trybie art. 35 ust. 3 przepadku zwierzęcia, a także jeżeli postępowanie karne w tej sprawie zostanie umorzona.

Art. 9.

1. Kto utrzymuje zwierzę domowe, ma obowiązek zapewnić mu pomieszczenie chroniące je przed zimnem, upałami i opadami atmosferycznymi, z dostępem do światła dziennego, umożliwiające swobodną zmianę pozycji ciała, odpowiednią karmę i stały dostęp do wody.

[2. Zabrania się trzymania zwierząt domowych na uwięzi w sposób stały dłużej niż 12 godzin w ciągu doby lub powodujący u nich uszkodzenie ciała lub cierpienie oraz niezapewniający możliwości niezbędnego ruchu. Długość uwięzi nie może być krótsza niż 3 m.]

<2. Zabrania się trzymania zwierząt domowych na uwięzi dłużej niż 12 godzin w ciągu doby.>

<3. Tymczasowe trzymanie zwierząt domowych na uwięzi jest dozwolone na uwięzi o długości minimalnej 6m, zapewniając zwierzęciu korzystanie z wybiegu o powierzchni co najmniej 20 m² powierzchni.

4. Do celów tymczasowego trzymania zwierząt domowych na uwięzi, zabrania się używania:

1) łańcucha;

2) metalowej obroży, w tym kolczatki.

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

5. Trzymanie zwierząt w kojcu jest dozwolone, pod warunkiem zapewnienia zwierzęciu odpowiedniej powierzchni, zapewniając zwierzęciu o wysokości w kłębie:
- 1) do 50 cm – powierzchnię kojca wynoszącą nie mniej niż 9 m²;
 - 2) od 51 cm do 66 cm – powierzchnię kojca wynoszącą nie mniej niż 12 m²;
 - 3) powyżej 66 cm – powierzchnię kojca wynoszącą nie mniej niż 15 m².
6. W przypadku trzymania więcej niż jednego zwierzęcia w kojcu, powierzchnię kojca na każde kolejne zwierzę powiększa się o połowę powierzchni określonej odpowiednio w ust. 5 .
7. W przypadku trzymania w jednym kojcu zwierząt o różnej wysokości w kłębie, określonej w ust. 5, do obliczenia powierzchni kojca przyjmuje się powierzchnię określoną dla zwierzęcia o większej wysokości w kłębie.>

Art. 10a.

1. Zabrania się:

- 1) wprowadzania do obrotu zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach;
- 2) prowadzenia targowisk, targów i giełd ze sprzedażą zwierząt domowych;

[3) wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.]

<3) wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli, w tym za pośrednictwem sieci Internet;>

<4) zbywania zwierząt domowych małoletnim.>

2. Zabrania się rozmnażania psów i kotów w celach handlowych.

3. Zabrania się puszczania psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna.

4. Zakaz, o którym mowa w ust. 3, nie dotyczy terenu prywatnego, jeżeli teren ten jest ogrodzony w sposób uniemożliwiający psu wyjście.

5. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, nie dotyczy podmiotów prowadzących schroniska dla zwierząt oraz organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

[6. Zakaz, o którym mowa w ust. 2, nie dotyczy hodowli zwierząt zarejestrowanych w ogólnokrajowych organizacjach społecznych, których statutowym celem jest działalność związana z hodowlą rasowych psów i kotów.]

<6. Zakaz, o którym mowa w ust. 2, nie dotyczy hodowli:

1) psów pochodzących od suk i reproduktorów będących psami rasowymi;

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

2) kotów pochodzących od kotek i kotów reproduktorów, będących kotami rasowymi.>

Art. 11.

1. Zapobieganie bezdomności zwierząt i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gmin.

<1a. Gminy realizują zadanie zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom:

1) za pośrednictwem jednostek organizacyjnych, prowadzących schroniska dla zwierząt lub,

2) tworząc jednostki organizacyjne, powołane w celu prowadzenia schroniska dla zwierząt lub

3) zawierając porozumienie, o którym mowa w ust. 4.>

2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zasady i warunki wyłapywania bezdomnych zwierząt.

3. Zabrania się odławiania zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w schronisku dla zwierząt, chyba że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt. Odławianie bezdomnych zwierząt odbywa się wyłącznie na podstawie uchwały rady gminy, o której mowa w art. 11a.

[4. Organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, mogą zapewniać bezdomnym zwierzętom opiekę i w tym celu prowadzić schroniska dla zwierząt, w porozumieniu z właściwymi organami samorządu terytorialnego.]

<4. Organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, które nie działają w celu osiągnięcia zysku i posiadające status organizacji pożytku publicznego, w rozumieniu art. 20 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057), mogą zapewniać bezdomnym zwierzętom opiekę i w tym celu prowadzić schroniska dla zwierząt, w porozumieniu z właściwymi organami samorządu terytorialnego.>

<5. Kierownikiem jednostki organizacyjnej, o której mowa w ust. 1a pkt 1 i 2, może być wyłącznie osoba pełnoletnia, ciesząca się nieposzlakowaną opinią, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, którego przedmiotem było zwierzę, a także za umyślne przestępstwo popełnione z użyciem przemocy.

6. W składzie organów organizacji społecznych, o których mowa w ust. 4, mogą znajdować się wyłącznie osoby pełnoletnie , cieszące się nieposzlakowaną opinią,

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, którego przedmiotem było zwierzę, a także za umyślne przestępstwo popełnione z użyciem przemocy.

7. W schroniskach dla zwierząt, prowadzonych przez podmiot, o którym mowa w ust. 1a pkt 1 i 2 oraz w ust. 4, zatrudnia się wyłącznie osoby, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, którego przedmiotem było zwierzę, a także za umyślne przestępstwo popełnione z użyciem przemocy.>

Art. 12.

1. Kto utrzymuje zwierzęta gospodarskie jest obowiązany do zapewnienia im opieki i właściwych warunków bytowania.
2. Warunki chowu lub hodowli zwierząt nie mogą powodować urazów i uszkodzeń ciała lub innych cierpień.
3. (uchylony).
- 3a. (uchylony).
4. Zabrania się tuczu gęsi i kaczek na stłuszczone wątroby.
- 4a. Z zastrzeżeniem ust. 4b zabrania się utrzymywania cieląt:
 - 1) powyżej 8 tygodnia życia w pojedynczych boksach;
 - 2) na uwięzi, z wyjątkiem pory karmienia, a w czasie jej trwania nie dłużej niż jedną godzinę.
- 4b. Przepis ust. 4a pkt 1 nie dotyczy gospodarstw rolnych, w których jednocześnie utrzymywane jest mniej niż 6 cieląt.
- <4c. Zabrania się chowu lub hodowli zwierząt futerkowych, z wyjątkiem królika, o których mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 2132 oraz z 2020 r. poz. ...), w celach komercyjnych, w szczególności w celu pozyskania z nich futer lub innych części zwierząt.>**
5. Obsada zwierząt ponad ustalone normy powierzchni dla danego gatunku, wieku i stanu fizjologicznego jest zabroniona.
6. Zabrania się importu zwierząt i produktów zwierzęcych uzyskanych w wyniku chowu lub hodowli z naruszeniem przepisów niniejszej ustawy.

- 6a. Utrzymujący zwierzęta gospodarskie przechowuje przez okres 3 lat dokumentację weterynaryjną dotyczącą przebiegu leczenia, przeprowadzonych zabiegów weterynaryjnych oraz padłych zwierząt.
7. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wymagania i sposób postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej obowiązujących w tym zakresie, mając na względzie zapewnienie tym zwierzętom właściwych warunków bytowania i opieki oraz wpływ tych warunków na zdrowie i dobrostan zwierząt.
8. Minister właściwy do spraw rolnictwa może określić, w drodze rozporządzenia, minimalne warunki utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż wymienione w ust. 7, mając na względzie zapewnienie tym zwierzętom właściwych warunków bytowania.

Art. 15.

[1. Warunki występów, treningów i tresury oraz metody postępowania ze zwierzętami wykorzystywanymi do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych nie mogą zagrażać ich życiu i zdrowiu ani powodować cierpienia.]

<1. Warunki występów, treningów i tresury oraz metody postępowania ze zwierzętami wykorzystywanymi do celów filmowych, sportowych i specjalnych nie mogą zagrażać ich życiu i zdrowiu ani powodować cierpienia.>

2. Warunki występów zwierząt, o których mowa w ust. 1, muszą być określone w przygotowanym przez organizatora występu scenariuszu lub odpowiednim programie zatwierdzonym przez Głównego Lekarza Weterynarii albo wskazaną przez niego osobę.
3. Zabrania się stosowania wobec zwierząt farmakologicznych i mechanicznych metod i środków dopingujących.
4. Zwierzęta, o których mowa w ust. 1, powinny mieć zapewniony właściwy wypoczynek. Zabrania się w szczególności wykorzystywania tych zwierząt bezpośrednio po transporcie, bez regeneracji wypoczynkowo-ruchowej.
5. Zwierzętom, o których mowa w ust. 1, należy zapewnić opiekę lekarsko-weterynaryjną.
6. (uchylony).

Art. 16.

Zabrania się wykorzystywania zwierząt w widowiskach i sportach noszących znamiona okrucieństwa, w szczególności zabrania się organizowania walk z udziałem byków, psów, kogutów.

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

<Art. 16a.

Dopuszcza się wystawy i pokazy zwierząt polegające wyłącznie na prezentowaniu cech danej rasy zwierząt. Sposób organizacji wystaw i pokazów zwierząt nie może zagrażać życiu i zdrowiu zwierząt ani powodować cierpienia.>

Art. 17.

1. Do tresury i pokazów dla celów widowiskowo-rozrywkowych mogą być wykorzystywane tylko zwierzęta urodzone i wychowane w niewoli i tylko takie, którym mogą być zapewnione warunki egzystencji stosowne do potrzeb danego gatunku.

<1a. Zabronione jest wykorzystywanie w celach widowiskowych zwierząt wolno żyjących (dzikich) lub należących do gatunków takich zwierząt urodzonych i wychowanych w niewoli, za wyjątkiem ogrodów zoologicznych lub podobnych miejsc służących obserwacji zwierząt.>

[2. Tresura zwierząt do celów widowiskowo-rozrywkowych i obronnych nie może być prowadzona w sposób powodujący ich cierpienie.]

<2. Tresura zwierząt do celów widowiskowych, specjalnych i obronnych nie może być prowadzona w sposób powodujący ich cierpienie.>

3. Nie wolno prowadzić tresury zwierząt wyłącznie w celu zwiększenia ich agresywności.

4. Zabrania się zmuszania zwierząt do wykonywania czynności, które powodują ból lub są sprzeczne z ich naturą.

[5. Zabrania się działalności menażerii objazdowych.]

<5. Zabrania się działalności menażerii objazdowych, a także organizowania i prowadzenia występów cyrkowych z udziałem zwierząt lub podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych.>

6. Zabrania się propagowania lub upowszechniania drastycznych scen zabijania, zadawania cierpienia lub innej przemocy, ze strony człowieka, której ofiarami są zwierzęta, chyba że sceny te mają na celu napiętnowanie okrutnego zachowania wobec zwierząt.

7. Do zwierząt, o których mowa w ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy art. 9.

[8. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury⁽³⁾ określi, w drodze rozporządzenia, minimalne warunki utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych, mając na względzie zapewnienie im właściwej opieki.]

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

<8. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury określi, w drodze rozporządzenia, minimalne warunki utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt wykorzystywanych do celów filmowych, sportowych i specjalnych, mając na względzie zapewnienie im właściwej opieki.>

9. (uchylony).

Art. 18.

[1. Zwierzęta wykorzystywane do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych mogą być przetrzymywane, hodowane i prezentowane jedynie w stadninach, cyrkach lub bazach cyrkowych oraz w miejscach przeznaczonych dla zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych, pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.]

<1. Zwierzęta wykorzystywane do celów filmowych, sportowych i specjalnych mogą być przetrzymywane, hodowane i prezentowane jedynie w stadninach, w miejscach przeznaczonych dla zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych lub w miejscach spełniających warunki wymagane w przypadku miejsc przeznaczonych dla zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych, w ogrodach zoologicznych oraz w ośrodkach rehabilitacji zwierząt, pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.>

2. Przetrzymanie, hodowla lub prezentacja zwierząt, o których mowa w ust. 1, musi być wykonywana w sposób gwarantujący bezpieczeństwo ludzi i zwierząt.

<Art. 18a.

1. Opiekunowi zwierzęcia wykorzystywanego do celów specjalnych, które na mocy decyzji właściwego organu zostało wycofane ze służby, przysługuje miesięczne świadczenie na jego utrzymanie, pochodzące ze środków tego organu, wypłacane do czasu zgonu tego zwierzęcia.

2. Organ, który wydał decyzję o wycofaniu zwierzęcia ze służby, ma prawo do kontroli sposobu wykorzystania świadczenia, o którym mowa w ust. 1, w tym prawo do jego cofnięcia oraz prawo do odebrania zwierzęcia, w przypadku stwierdzenia niehumanitarnego traktowania zwierzęcia lub braku należytej pielęgnacji albo braku zapewnienia właściwych warunków bytowania.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość świadczenia, o którym mowa w ust. 1, oraz zasady jego wypłacania, w tym wzór wniosku opiekuna o jego przyznanie.>

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

Art. 34.

1. Zwierzę kręgowce w ubojni może zostać uśmiercone tylko po uprzednim pozbawieniu świadomości przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.
2. W ubojni wyodrębnia się pomieszczenie do przetrzymywania zwierząt oraz pomieszczenie do ogłuszania i wykrwawiania zwierząt.
3. W uboju domowym zwierzęta kopytne mogą być uśmiercane tylko po uprzednim ich pozbawieniu świadomości przez przyuczonego ubojowca.

<3a. Wymogów określonych w ust. 1 i 3 nie stosuje się przy poddawaniu zwierząt szczególnym sposobom uboju przewidzianym przez obrządki religijne związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej funkcjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na potrzeby wyłącznie ich członków, zwanego dalej „ubojem bez ogłuszania”.

3b. W przypadku, o którym mowa w ust. 3a, nie zezwala się na stosowanie systemów krępujących bydło przez umieszczenie w odwrotnym położeniu lub w dowolnym innym nienaturalnym położeniu.>

4. Zabrania się:

- 1) uśmiercania zwierząt w okresie stanowiącym 10% czasu trwania ciąży dla danego gatunku, bezpośrednio poprzedzającym planowany termin porodu, oraz 48 godzin po porodzie, z wyjątkiem:
 - a) uśmiercania zwierząt w przypadkach określonych w ustawie z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych,
 - b) konieczności bezzwłocznego uśmiercenia,
 - c) wydania przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie lub ubój zwierząt na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 4, art. 48b ust. 1 i 3 oraz art. 57e ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) uboju lub uśmiercania zwierząt kręgowych przy udziale dzieci lub w ich obecności;
- 3) wytrzewiania (patroszenia), oparzania, zdejmowania skóry, wędzenia i oddzielania części zwierząt stałocieplnych, przed ustaniem odruchów oddechowych i mięśniowych.

5. (uchylony).

6. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) kwalifikacje osób uprawnionych do zawodowego uboju,

- 2) warunki wyładunku, przemieszczania, przetrzymywania, unieruchamiania w celu dokonania uboju lub uśmiercenia zwierząt,
 - 3) warunki i metody uboju i uśmiercania zwierząt stosownie do gatunku
- mając na względzie zapewnienie humanitarnego traktowania zwierząt podczas ich uboju lub uśmiercania.

<7. Minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) kwalifikacje osób uprawnionych do uboju bez ogłuszania,**
- 2) warunki wyładunku, przemieszczania, przetrzymywania, unieruchamiania w celu dokonania uboju bez ogłuszania,**
- 3) warunki i metody uboju bez ogłuszania stosownie do gatunku,**
- 4) warunki nadzoru oraz określania maksymalnych potrzeb członków związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej funkcjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej**

– mając na względzie zapewnienie humanitarnego traktowania zwierząt podczas uboju bez ogłuszania oraz zaspokojenie potrzeb własnych wyłącznie członków związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej funkcjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.>

Rozdział 10a

[Nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt]

<Nadzór i kontrola nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt>

Art. 34a.

1. Inspekcja Weterynaryjna sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt.
2. W zakresie wykonywania nadzoru, o którym mowa w ust. 1, pracownicy Inspekcji Weterynaryjnej oraz osoby wyznaczone przez organy tej Inspekcji posiadają uprawnienia określone w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1557 oraz z 2020 r. poz. 285).
3. Organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, mogą współdziałać z Inspekcją Weterynaryjną w sprawowaniu nadzoru, o którym mowa w ust. 1.

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

<3a. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 3, polega na prawie udziału we wszystkich czynnościach nadzorczych oraz wglądu w dokumentację schronisk dla zwierząt.>

4. (uchylony).

[5. Do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.]

<Art. 34b.

- 1. Lekarze weterynarii przeprowadzają kontrolę schronisk dla zwierząt raz na kwartał.**
- 2. Wykonując kontrolę, o której mowa w ust. 1, lekarze weterynarii są uprawnieni do:**
 - 1) żądania pisemnych lub ustnych informacji w zakresie objętym przedmiotem kontroli, w tym informacji związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podmiot kontrolowany;**
 - 2) wstępu na teren objęty kontrolą, w tym do pomieszczeń i środków transportu;**
 - 3) utrwalania przebiegu kontroli za pomocą zdjęć;**
 - 4) badania, obserwacji lub utrwalania zachowania zwierzęcia;**
 - 5) pobierania próbek do badań od zwierząt.**

Art. 34c.

Pracownicy Inspekcji Weterynaryjnej oraz osoby wyznaczone na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1557 oraz z 2020 r. poz. 285), uprawnione do wykonywania czynności określonych w art. 19 tej ustawy, są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w rozdziale 11.>

<Rozdział 10b

Rada do spraw Zwierząt

Art. 34d.

- 1. Rada do spraw Zwierząt, zwana dalej „Radą”, stanowi organ doradczy w zakresie ochrony zwierząt ministra właściwego do spraw administracji publicznej.**
- 2. Zadaniem Rady jest analiza i monitorowanie stanu ochrony zwierząt. Rada realizuje zadanie w szczególności opracowując i publikując sprawozdanie w zakresie**

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

dobrostanu zwierząt za rok poprzedni. Rada publikuje sprawozdanie do dnia 30 czerwca.

3. Rada składa się z 9 członków.
4. Kadencja Rady trwa 4 lata.
5. Członków Rady powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw administracji publicznej.
6. Minister właściwy do spraw administracji publicznej powołuje członków Rady spośród przedstawicieli organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, lekarzy weterynarii, osób prowadzących hodowlę zwierząt i instytucji naukowych. Członkostwo w Radzie ma charakter społeczny i nieodpłatny.
7. Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu. Regulamin zatwierdza minister właściwy do spraw administracji publicznej.
8. Członkowie Rady wybierają spośród siebie Prezydium Rady, składające się z Przewodniczącego oraz dwóch Zastępców Przewodniczącego. Przewodniczący kieruje pracami Prezydium Rady.
9. Prezydium Rady organizuje posiedzenia Rady przynajmniej raz na kwartał.
10. Prezydium Rady może tworzyć zespoły tematyczne w celu zbadania określonych zagadnień tematycznych związanych z ochroną zwierząt.
11. Prezydium Rady koordynuje prace Rady w zakresie opracowania i publikacji sprawozdania w zakresie dobrostanu zwierząt i przedstawia je ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej.
12. Minister właściwy do spraw administracji publicznej zapewnia z części budżetu państwa, której jest dysponentem, środki na prowadzenie działalności Rady i jej obsługę.
13. Obsługę administracyjną, organizacyjną i techniczną Rady, zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw administracji publicznej.>

<Rozdział 10c

Lista organizacji pozarządowych

Art. 34e.

1. Minister właściwy do spraw administracji publicznej prowadzi listę organizacji **pozarządowych, uprawnionych do:**

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

- 1) **żądania wszczęcia postępowania administracyjnego lub zgłoszenia żądania dopuszczenia do udziału w toczącym się postępowaniu administracyjnym, o którym mowa w art. 34e;**
- 2) **wytaczania powództwa w celu ochrony zwierząt, o którym mowa w art. 634a ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, 1578 i ...);**
- 3) **wykonywania praw pokrzywdzonego w sprawach, o których mowa w art. 49 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, 413, 568, 1086, 1458 i ...).**
2. **O wpis na listę, o której mowa w ust. 1, może ubiegać się organizacja pozarządowa, która łącznie spełnia następujące warunki:**
 - 1) **posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań wiążących się z ochroną praw zwierząt;**
 - 2) **posiada status organizacji pożytku publicznego w rozumieniu art. 20 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;**
 - 3) **posiada umowę o współpracy w zakresie ochrony praw zwierząt zawartą z adwokatem, radcą prawnym;**
 - 4) **daje gwarancję należytego wykonywania uprawnień mających na celu ochronę zwierząt.**
3. **Minister właściwy do spraw administracji publicznej wydaje decyzję w przedmiocie wpisu organizacji pozarządowej na listę, o której mowa w ust. 1, na jej wniosek.**
4. **Odmowa wpisu na listę, o której mowa w ust. 1, organizacji pozarządowej, która nie spełnia warunków określonych w ust. 2, następuje w drodze decyzji.**
5. **Organizacja pozarządowa dołącza do wniosku dokumenty potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w ust. 2.**
6. **Minister właściwy do spraw administracji publicznej wydaje decyzję o wykreśleniu organizacji pozarządowej z listy, o której mowa w ust. 1, w przypadku gdy organizacja ta:**
 - 1) **zaprzestała prowadzenia działalności w zakresie ochrony praw zwierząt na skutek zmian w statucie lub innym akcie wewnętrznym określającym zakres prowadzonej działalności;**
 - 2) **przestała spełniać warunki, o których mowa w ust. 2.**

7. Wykreślenie organizacji pozarządowej z listy, o której mowa w ust. 1, następuje z dniem, w którym decyzja, o której mowa w ust. 6, stała się ostateczna.
8. Listę, o której mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw administracji publicznej udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej. Wraz z listą udostępnia się informacje o organizacjach pozarządowych wykreślonych z listy i dacie oraz przyczynach ich wykreślenia.>

<Rozdział 10d

Przepisy proceduralne

Art. 34f.

1. Organizacje pozarządowe wpisane na listę, o której mowa w art. 34e ust. 1, lub Główny Lekarz Weterynarii, mogą żądać wszczęcia postępowania administracyjnego lub zgłaszać żądanie dopuszczenia do udziału w toczącym się postępowaniu administracyjnym w sprawach dotyczących ochrony zwierząt.
2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, uczestniczą w postępowaniu na prawach strony.

Art. 34g.

1. W sprawach dotyczących ochrony zwierząt, skarga do sądu administracyjnego od decyzji wydanej w postępowaniu administracyjnym, przysługuje także:
 - 1) Głównemu Lekarzowi Weterynarii;
 - 2) organizacjom pozarządowym wpisanym na listę, o której mowa w art. 34e ust. 1.
2. Skarga przysługuje podmiotom, o których mowa w ust. 1, także w przypadku, gdy nie brały one udziału w określonym postępowaniu. W postępowaniu odwoławczym podmioty, o których mowa w ust. 1, uczestniczą na prawach strony.
3. Na postanowienie o odmowie dopuszczenia do udziału w postępowaniu podmiotom, o których mowa w ust. 1, służy zażalenie.>

Art. 35.

1. Kto zabija, uśmierca zwierzę albo dokonuje uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1-4 podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
[1a. Tej samej karze podlega ten, kto znęca się nad zwierzęciem.]

<1a. Tej samej karze podlega ten, kto znęca się nad zwierzęciem lub narusza zakazy określone w art. 12 ust. 2 i 4c oraz art. 17 ust. 1–7.>

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 1a działa ze szczególnym okrucieństwem podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1, 1a lub 2 sąd orzeka przepadek zwierzęcia, jeżeli sprawca jest jego właścicielem.

3a. Sąd może orzec tytułem środka karnego zakaz posiadania wszelkich zwierząt albo określonej kategorii zwierząt w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 lub 1a.

3b. Sąd orzeka tytułem środka karnego zakaz posiadania wszelkich zwierząt albo określonej kategorii zwierząt w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2.

4. Jeżeli sprawca popełnił przestępstwo, o którym mowa w ust. 1 lub 1a, w związku z wykonywaniem zawodu, prowadzeniem działalności lub wykonywaniem czynności wymagających zezwolenia, które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie, sąd może orzec tytułem środka karnego zakaz:

- 1) wykonywania wszelkich lub określonych zawodów,
 - 2) prowadzenia wszelkiej lub określonej działalności lub
 - 3) wykonywania wszelkich lub określonych czynności wymagających zezwolenia
- które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie.

4a. Jeżeli sprawca popełnił przestępstwo, o którym mowa w ust. 2, w związku z wykonywaniem zawodu, prowadzeniem działalności lub wykonywaniem czynności wymagających zezwolenia, które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie, sąd orzeka tytułem środka karnego zakaz:

- 1) wykonywania wszelkich lub określonych zawodów,
 - 2) prowadzenia wszelkiej lub określonej działalności lub
 - 3) wykonywania wszelkich lub określonych czynności wymagających zezwolenia
- które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie.

4b. Zakazy wymienione w ust. 3a-4a orzeka się w latach, od roku do lat 15.

4c. Sąd może orzec przepadek przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa, chociażby nie stanowiły one własności sprawcy, jeżeli ich właściciel lub inna osoba uprawniona do dysponowania nimi na podstawie towarzyszących okoliczności przewidywała albo mogła przewidzieć, że mogą one zostać użyte do popełnienia przestępstwa.

5. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1, 1a lub 2, sąd orzeka nawiązkę w wysokości od 1000 zł do 100 000 zł na wskazany cel związany z ochroną zwierząt.
6. Umarzając warunkowo postępowanie karne, sąd może orzec zakaz posiadania wszelkich zwierząt albo określonej kategorii zwierząt do lat 2.

Art. 37.

[1. Kto narusza nakazy albo zakazy określone w art. 9, art. 10a ust. 1-3, art. 11 ust. 3, art. 12 ust. 1-6, art. 13 ust. 1, art. 14, art. 15 ust. 1-5, art. 16, art. 17 ust. 1-7, art. 18, art. 22 ust. 1, art. 22a, art. 25 lub art. 27

podlega karze aresztu albo grzywny.]

<1. Kto narusza nakazy albo zakazy określone w art. 9 ust. 2–5, art. 10a ust. 1–3, art. 11 ust. 3, art. 12 ust. 1, 4, 4a i 5–6a, art. 13 ust. 1, art. 14, art. 15 ust. 1–5, art. 16, art. 18, art. 22 ust. 1, art. 22a, art. 25 lub art. 27

podlega karze aresztu albo grzywny.>

2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo do czynu określonego w ust. 1 jest karalne.
3. W razie ukarania za wykroczenie, o którym mowa w ust. 1, można orzec przepadek narzędzi lub przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia oraz przedmiotów z niego pochodzących, jak również można orzec przepadek zwierzęcia.
4. W razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w ust. 1, można orzec nawiązkę w wysokości do 1000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.

Art. 40.

Organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, mogą współdziałać z właściwymi instytucjami państwowymi i samorządowymi w ujawnianiu oraz ściganiu przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie.

<Art. 40a.

Kto, działaniem lub zaniechaniem, uniemożliwia przedstawicielom organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, podejmowanie czynności, o których mowa w art. 34a ust. 3a, podlega karze grzywny.>

U S T A W A z dnia z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 i 1578

**<Tytuł IIIba
Ochrona zwierząt**

Art. 63^{4a}.

Organizacje pozarządowe wpisane na listę, o której mowa w art. 34e ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638 i ...), lub Główny Lekarz Weterynarii, mogą wytaczać powództwa w celu ochrony zwierząt.>

U S T A W A z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1439)

Art. 7.

1. Na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie:

- 1) (uchylony),
- 2) opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
- 3) ochrony przed bezdomnymi zwierzętami,
- 4) prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części

- wymagane jest uzyskanie zezwolenia.

2. (uchylony).

3. Rada gminy określi, w drodze uchwały, wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 4.

3a. Rada gminy określi, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, uwzględniając opis wyposażenia technicznego niezbędnego do realizacji zadań.

4. (uchylony).

[5. Gminne jednostki organizacyjne prowadzące na obszarze własnej gminy działalność, o której mowa w ust. 1, na zasadach określonych w ustawie nie mają obowiązku uzyskania

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

zezwoleń, o których mowa w ust. 1, ale muszą spełniać warunki wymagane przy udzielaniu takich zezwoleń.]

<5. Gminne jednostki organizacyjne prowadzące na obszarze własnej gminy działalność, o której mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, na zasadach określonych w ustawie nie mają obowiązku uzyskania zezwoleń, o których mowa w ust. 1, ale muszą spełniać warunki wymagane przy udzielaniu takich zezwoleń.>

<5a. Gminne jednostki organizacyjne prowadzące na obszarze własnej gminy działalność, o której mowa w art. 11 ust. 1a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638 i ...), nie mają obowiązku uzyskania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, ale muszą spełniać warunki wymagane przy udzielaniu takich zezwoleń oraz warunki, o których mowa w art. 11 ust. 5 i 7 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt.>

6. Zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, udziela, w drodze decyzji, wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce świadczenia usług.

6a. (uchylony).

6b. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi w formie elektronicznej ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń, o których mowa w ust. 1.

7. ⁽¹³⁾ Minister właściwy do spraw klimatu, kierując się potrzebą zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa dla środowiska i mieszkańców oraz dążąc do ujednoczenia kryteriów wydawania zezwoleń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób określania wymagań, o których mowa w ust. 3a.

U S T A W A z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, 413, 568, 1086 i 1458)

Art. 49.

§ 1. Pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo.

§ 2. Pokrzywdzonym może być także niemająca osobowości prawnej:

- 1) instytucja państwowa lub samorządowa;
- 2) inna jednostka organizacyjna, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną.

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

§ 3. Za pokrzywdzonego uważa się zakład ubezpieczeń w zakresie, w jakim pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu przez przestępstwo lub jest zobowiązany do jej pokrycia.

§ 3a. W sprawach o przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, o których mowa w art. 218-221 oraz w art. 225 § 2 Kodeksu karnego, organy Państwowej Inspekcji Pracy mogą wykonywać prawa pokrzywdzonego, jeżeli w zakresie swego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania.

§ 4. W sprawach o przestępstwa, którymi wyrządzono szkodę w mieniu instytucji lub jednostki organizacyjnej, o której mowa w § 2, jeżeli nie działa organ pokrzywdzonej instytucji lub jednostki organizacyjnej, prawa pokrzywdzonego mogą wykonywać organy kontroli państwowej, które w zakresie swojego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania.

<§ 5. W sprawach o przestępstwa, których przedmiotem było zwierzę, oraz o przestępstwa, o których mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego, organizacje pozarządowe wpisane na listę, o której mowa w art. 34e ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638 i ...), lub Główny Lekarz Weterynarii, mogą wykonywać prawa pokrzywdzonego, jeżeli w zakresie swego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania.>

U S T A W A z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2020 r. poz. 729, 956 i 1423)

Art. 96.

§ 1. W postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a w przypadku, o którym mowa w art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń - do 1000 zł.

§ 1a. W postępowaniu mandatowym, w sprawach:

- 1) w których oskarżycielem publicznym jest właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy,
- 2) naruszeń przestrzegania obowiązków lub warunków przewozu drogowego wymienionych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2140), w których oskarżycielem publicznym jest właściwy organ Inspekcji Transportu Drogowego, Policji lub Straży Granicznej,

3) o czyny określone w art. 120 ust. 2, 6 i 8-10 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w których oskarżycielem publicznym jest właściwy organ Straży Granicznej

- można nałożyć grzywnę w wysokości do 2000 zł.

§ 1aa. W postępowaniu mandatowym, w sprawach o czyny określone w art. 54-56 i art. 57a ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2171) można nałożyć grzywnę w wysokości 2000 zł.

§ 1ab. W postępowaniu mandatowym, w sprawach o czyn określony w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz obrotu paliwami opałowymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2332 oraz z 2019 r. poz. 730, 1123 i 1556) można nałożyć grzywnę w wysokości od 5000 zł do 7500 zł.

§ 1b. Jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie przeciwko prawom pracownika określone w Kodeksie pracy popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę w wysokości do 5000 zł.

§ 1ba. Jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie określone w ustawie z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę w wysokości do 5000 zł.

§ 1bb. Jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie określone w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę w wysokości do 5000 zł.

§ 1bc. Jeżeli ukarany co najmniej dwukrotnie za wykroczenie określone w ustawie z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni popełnia w ciągu dwóch lat od dnia ostatniego ukarania takie wykroczenie, właściwy organ Państwowej Inspekcji Pracy może w postępowaniu mandatowym nałożyć grzywnę w wysokości do 5000 zł.

§ 1c. W postępowaniu mandatowym, w sprawach o czyny określone w art. 93 pkt 12 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, z późn. zm.) można nałożyć grzywnę w wysokości do 2000 zł.

<§ 1d. W postępowaniu mandatowym, w sprawach o czyny określone w art. 37–37b, art. 37d i art. 37e ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r.

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

poz. 638 i ...) Inspekcja Weterynaryjna może nałożyć grzywnę w wysokości do 5000 zł.>

§ 2. W drodze mandatu karnego nie nakłada się grzywny za wykroczenia, za które należałoby orzec środek karny, a także w wypadku określonym w art. 10 § 1 Kodeksu wykroczeń. W sytuacji określonej w art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego jest możliwe jedynie, gdy w zakresie wszystkich naruszonych przepisów postępowanie mandatowe jest dopuszczalne.

§ 3. Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wzory formularzy mandatu karnego oraz szczegółowy sposób nakładania grzywien w drodze mandatu karnego, mając na względzie potrzebę ujednoczenia zasad wymierzania przez funkcjonariuszy uprawnionych organów grzywny w drodze mandatu karnego, a także pouczenia osób ukaranych mandatem o ich prawach i obowiązkach.

U S T A W A z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 1421)

Art. 5.

1. Podjęcie działalności nadzorowanej, o której mowa:

[1) w art. 1 pkt 1 lit. a, c-f, h, i, l, jest dozwolone po stwierdzeniu przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na przewidywane miejsce jej prowadzenia, w drodze decyzji, spełniania wymagań weterynaryjnych określonych dla prowadzenia danego rodzaju działalności;]

<1) w art. 1 pkt 1 lit. a, c-f, h, i, j, l, jest dozwolone po stwierdzeniu przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na przewidywane miejsce jej prowadzenia, w drodze decyzji, spełniania wymagań weterynaryjnych określonych dla prowadzenia danego rodzaju działalności;>

2) w art. 1 pkt 1 lit. b, g, j, k, n, p, jest dozwolone po uprzednim zgłoszeniu, w formie pisemnej, zamiaru jej prowadzenia powiatowemu lekarzowi weterynarii właściwemu ze względu na przewidywane miejsce jej prowadzenia.

2. Powiatowy lekarz weterynarii wydaje decyzję, o której mowa w ust. 1 pkt 1, na wniosek podmiotu zamierzającego prowadzić działalność nadzorowaną, złożony co najmniej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem działalności.
3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera:
 - 1) imię, nazwisko, numer PESEL, a w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL - numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, numer identyfikacji podatkowej (NIP), jeżeli numer taki został nadany, siedzibę i adres podmiotu;
 - 2) określenie rodzaju i zakresu działalności nadzorowanej, którą wnioskodawca zamierza prowadzić, z tym że w przypadku działalności nadzorowanej dotyczącej zwierząt akwakultury ze wskazaniem gatunku tych zwierząt;
 - 3) określenie lokalizacji obiektów budowlanych i miejsc, w których ma być prowadzona działalność nadzorowana, oraz planowanego czasu jej prowadzenia.
4. Powiatowy lekarz weterynarii, po przeprowadzeniu kontroli, wydaje decyzję:
 - 1) stwierdzającą spełnianie wymagań weterynaryjnych, jeżeli wymagania określone dla danego rodzaju działalności nadzorowanej, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, c-f, h, i, l, są spełnione;
 - 2) odmawiającą stwierdzenia spełniania wymagań weterynaryjnych, jeżeli wymagania określone dla danego rodzaju działalności nadzorowanej, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, c-f, h, i, l, nie są spełnione.
5. Wydając decyzję, o której mowa w ust. 4 pkt 1, powiatowy lekarz weterynarii:
 - 1) stwierdza spełnianie wymagań weterynaryjnych przez poszczególne obiekty budowlane lub miejsca, w których ma być prowadzona działalność nadzorowana, lub osoby wykonujące określone czynności w ramach tej działalności, jeżeli stwierdzenie takie jest wymagane;
 - 2) nadaje weterynaryjny numer identyfikacyjny:
 - a) podmiotowi lub
 - b) poszczególnym obiektom budowlanym lub miejscom, w których ma być prowadzona działalność nadzorowana, lub osobom wykonującym określone czynności w ramach tej działalności w przypadku, o którym mowa w pkt 1.
6. Do zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, przepisy ust. 3 stosuje się odpowiednio, z tym że w przypadku zgłoszenia dotyczącego działalności nadzorowanej obejmującej

utrzymywanie bydła, owiec i kóz z zamiarem ich przeznaczenia do handlu zgłoszenie dodatkowo zawiera wniosek o uznanie:

- 1) stada bydła za urzędowo wolne od gruźlicy, urzędowo wolne od brucelozy lub wolne od brucelozy i urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła;
- 2) gospodarstwa, w którym są utrzymywane owce i kozy, za urzędowo wolne od brucelozy lub wolne od brucelozy.

7. W przypadku działalności nadzorowanej obejmującej utrzymywanie bydła, owiec i kóz, z zamiarem ich przeznaczania do handlu, powiatowy lekarz weterynarii na podstawie zgłoszenia, o którym mowa w ust. 6, po przeprowadzeniu kontroli, wydaje decyzję o:

1) uznaniu:

- a) danego stada bydła za urzędowo wolne od gruźlicy, urzędowo wolne od brucelozy lub wolne od brucelozy i urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła,
- b) gospodarstwa, w którym są utrzymywane owce i kozy, za urzędowo wolne od brucelozy lub wolne od brucelozy

- jeżeli wymagania weterynaryjne dla danego rodzaju uznania są spełnione;

2) odmowie uznania:

- a) danego stada bydła za urzędowo wolne od gruźlicy, urzędowo wolne od brucelozy lub wolne od brucelozy i urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła,
- b) gospodarstwa, w którym są utrzymywane owce i kozy, za urzędowo wolne od brucelozy lub wolne od brucelozy

- jeżeli wymagania weterynaryjne dla danego rodzaju uznania nie są spełnione.

8. Podmioty prowadzące działalność nadzorowaną, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a-c, są obowiązane zawiadomić powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów oraz załadunku i wyładunku zwierząt o:

1) czasie i miejscu organizowania:

- a) targów, wystaw lub konkursów - co najmniej na 30 dni,
- b) pokazów - co najmniej na 7 dni

- przed planowanym terminem ich zorganizowania;

2) załadunku i wyładunku zwierząt co najmniej na 24 godziny przed planowanym terminem ich załadunku i wyładunku.

9. Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zgłoszenia zamiaru prowadzenia przez podmiot

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

Art. 10.

1. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania weterynaryjne:

1) dla prowadzenia poszczególnych rodzajów działalności nadzorowanej, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a-n, p, w tym może określić:

a) przypadki, w których wymaga się stwierdzenia spełniania wymagań weterynaryjnych przez poszczególne obiekty budowlane lub miejsca, w których ma być prowadzona działalność nadzorowana, lub osoby wykonujące określone czynności w ramach tej działalności, lub

b) szczegółowe warunki, po zaistnieniu których wydaje się decyzje określone w art. 8 ust. 1 i art. 9 ust. 1, w zależności od rodzaju działalności nadzorowanej, lub

c) warunki ponownego stwierdzenia spełniania wymagań weterynaryjnych przez dany podmiot, obiekt budowlany, miejsce lub osoby wykonujące określone czynności, w stosunku do których wydano decyzję, o której mowa w art. 9 ust. 1, w zależności od rodzaju działalności nadzorowanej,

2) niezbędne do uzyskania i zachowania uznania, o którym mowa w art. 5 ust. 7 pkt 1, warunki i tryb zawieszania i cofania tego uznania oraz ponownego uznania stada lub gospodarstwa, w stosunku do których zawieszono albo cofnięto uznanie, w tym metody badań w tym zakresie

- mając na względzie zapewnienie ochrony zdrowia publicznego, właściwego sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności nadzorowanej oraz obowiązujące w tym zakresie przepisy Unii Europejskiej.

<1a. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, minimalne warunki bytowe dla poszczególnych gatunków zwierząt utrzymywanych w schroniskach, z uwzględnieniem niezbędnych instalacji oraz rodzaju użytych materiałów, a także parametrów fizycznych związanych z utrzymywaniem zwierząt w schronisku, mając na względzie zapewnienie tym zwierzętom właściwych warunków bytowania i opieki oraz wpływ tych warunków na zdrowie i dobrostan zwierząt.>

2. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego nadawanego podmiotom prowadzącym działalność nadzorowaną, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a-l, o, p, mając na względzie

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

zapewnienie właściwego sprawowania nadzoru nad prowadzeniem danego rodzaju działalności.

3. Minister właściwy do spraw rolnictwa może określić, w drodze rozporządzenia:

- 1) dodatkowe wymagania, jakie powinien spełniać wniosek o stwierdzenie spełniania wymagań weterynaryjnych lub zgłoszenie zamiaru prowadzenia działalności nadzorowanej, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a-1, n, p oraz w art. 4 ust. 3,
 - 2) szczegółowy sposób dokonywania zgłoszenia zamiaru zaprzestania prowadzenia działalności nadzorowanej, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a-1, n, p oraz w art. 4 ust. 3
- mając na względzie zapewnienie prawidłowego sprawowania przez powiatowego lekarza weterynarii nadzoru nad prowadzeniem danego rodzaju działalności nadzorowanej.

U S T A W A z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, 471 i 1378)

Art. 5.

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) gatunek - zarówno gatunek w znaczeniu biologicznym, jak i każdą niższą od gatunku biologicznego jednostkę systematyczną, populację, a także mieszańce tego gatunku w pierwszym lub drugim pokoleniu, z wyjątkiem form, ras i odmian udomowionych, hodowlanych lub uprawnych;
 - 1a) gatunek będący przedmiotem zainteresowania Wspólnoty - gatunek roślin lub zwierząt, który na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej jest:
 - a) zagrożony, z wyjątkiem gatunków, których naturalny zasięg na tym terytorium jest zasięgiem krańcowym i które nie są zagrożone lub podatne na zagrożenie w zachodnim regionie palearktycznym, lub
 - b) podatny na zagrożenie, czyli mogący w najbliższej przyszłości zostać zakwalifikowanym do kategorii gatunków zagrożonych, jeśli czynniki będące przyczyną zagrożenia będą na niego nadal oddziaływać, lub
 - c) rzadki, czyli o niewielkiej populacji, który nie jest obecnie zagrożony ani podatny na zagrożenie, ale podlega ryzyku zagrożenia ze względu na występowanie w obrębie ograniczonych obszarów geograficznych albo znaczne rozproszenie na większym obszarze, lub

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

- d) endemiczny i wymagający specjalnej uwagi ze względu na szczególny charakter jego siedliska lub potencjalne oddziaływanie jego eksploatacji na te siedliska lub potencjalne oddziaływanie jego eksploatacji na stan jego ochrony;
- 1b) gatunek o znaczeniu priorytetowym - gatunek zagrożony, w odniesieniu do którego Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu mieszczącego się na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej;
- 1c) gatunek obcy - gatunek występujący poza swoim naturalnym zasięgiem w postaci osobników lub zdolnych do przeżycia: gamet, zarodników, nasion, jaj lub części osobników, dzięki którym mogą one rozmnażać się;
- 1d) integralność obszaru Natura 2000 - spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000;
- 2) korytarz ekologiczny - obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów;
- 2a) krzyżowanie zwierząt - kojarzenie osobników genetycznie odmiennych, w tym osobników różnych gatunków;
- 2b) obszar Natura 2000 - obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty;
- 2c) obszar mający znaczenie dla Wspólnoty - projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk, zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także może znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest obszar w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujący się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania;
- 2d) obszar morski - polski obszar morski w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2169);

- 2e) krajobraz - krajobraz w rozumieniu art. 2 pkt 16e ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1945, z późn. zm.);
- 2f) krajobraz kulturowy - krajobraz kulturowy w rozumieniu art. 3 pkt 14 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2067 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1696);
- 3) obszar specjalnej ochrony ptaków - obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w którego granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju;
- 4) ochrona częściowa - ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów dopuszczającą możliwość redukcji liczebności populacji oraz pozyskiwania osobników tych gatunków lub ich części;
- 5) ochrona czynna - stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów;
- 6) ochrona ex situ - ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów poza miejscem ich naturalnego występowania oraz ochronę skał, skamieniałości i minerałów w miejscach ich przechowywania;
- 7) ochrona in situ - ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów, a także elementów przyrody nieożywionej, w miejscach ich naturalnego występowania;
- 8) ochrona krajobrazowa - zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu;
- 9) ochrona ścisła - całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków - całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju;
- 10) ogród botaniczny - urządzony i zagospodarowany teren wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nim związanymi, będący miejscem ochrony ex situ, uprawy roślin różnych stref klimatycznych i siedlisk, uprawy roślin określonego gatunku oraz prowadzenia badań naukowych i edukacji;
- 11) ogród zoologiczny - urządzony i zagospodarowany teren wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nim związanymi, gdzie są przetrzymywane oraz eksponowane publicznie przez co najmniej 7 dni w roku, żywe zwierzęta gatunków dziko występujących, z wyjątkiem:

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

[a) cyrków,]

b) sklepów ze zwierzętami,

c) miejsc, w których eksponowanych jest publicznie nie więcej niż 15 gatunków tych zwierząt i łącznie nie więcej niż 50 okazów gadów, ptaków i ssaków;

11a) okaz gatunku - roślinę, zwierzę lub grzyb z danego gatunku, żywe lub martwe, każdą ich część, formę rozwojową, jajo lub wydmuszkę, a także produkt pochodny również zawarty w innych towarach oraz towary, które zgodnie z dołączonym dokumentem, opakowaniem, oznakowaniem lub etykietą, lub jeżeli wynika to z jakichkolwiek innych okoliczności, mają zawierać lub zawierają części lub produkty pochodne z roślin, zwierząt, lub grzybów z danego gatunku;

12) ostoja - miejsce o warunkach sprzyjających egzystencji roślin, zwierząt lub grzybów zagrożonych wyginięciem lub rzadkich gatunków;

13) ośrodek rehabilitacji zwierząt - miejsce, w którym jest prowadzone leczenie i rehabilitacja zwierząt dziko występujących, wymagających okresowej opieki człowieka w celu przywrócenia ich do środowiska przyrodniczego;

13a) oś widokowa - wyobrażalna prosta kierująca wzrok na charakterystyczne elementy zagospodarowania terenu lub terenów;

14) otulina - strefę ochronną graniczącą z formą ochrony przyrody i wyznaczoną indywidualnie dla formy ochrony przyrody w celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka;

15) pozyskiwanie:

a) zbiór roślin lub grzybów gatunków chronionych lub ich części ze stanowisk naturalnych do celów gospodarczych,

b) chwytanie, łowienie lub zbieranie zwierząt gatunków chronionych lub ich części i produktów pochodnych do celów gospodarczych;

c) (uchylona);

15a) roślina, zwierzę lub grzyb dziko występujący - roślinę, zwierzę lub grzyba:

a) niepochodzące z uprawy lub hodowli,

b) wprowadzone do środowiska przyrodniczego w celu odbudowy lub zasilenia populacji;

15b) przedpole ekspozycji - rozległe poziome płaszczyzny, w szczególności zbiorniki wodne, zbocza lub płaskie dna dolin, umożliwiające ekspozycję panoram;

15c) punkt widokowy - miejsce lub punkt topograficznie wyniesiony w terenie, z którego układ wizualny obszaru widzenia dla obserwatora jest szeroki i daleki;

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

- 16) różnorodność biologiczna - zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami, oraz zróżnicowanie ekosystemów;
- 16a) rzeka - każdy ciek naturalny w rozumieniu art. 16 pkt 5 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 oraz z 2019 r. poz. 125, 534, 1495 i 2170);
- 17) siedlisko przyrodnicze - obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne;
- 17a) siedlisko przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty - siedlisko przyrodnicze, które na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej:
- a) jest zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub
 - b) ma niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości, lub
 - c) stanowi reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- 17b) siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym - siedlisko przyrodnicze zagrożone zanikiem na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, za którego ochronę Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu mieszczącego się na terytorium tych państw;
- 18) siedlisko roślin, siedlisko zwierząt lub siedlisko grzybów - obszar występowania roślin, zwierząt lub grzybów w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju;
- 19) specjalny obszar ochrony siedlisk - obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków;
- 20) środowisko przyrodnicze - krajobraz wraz z tworamı przyrody nieożywionej oraz naturalnymi i przekształconymi siedliskami przyrodniczymi z występującymi na nich roślinami, zwierzętami i grzybami;
- 21) tereny zieleni - tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym;

- 22) udostępnianie - umożliwianie korzystania z parku narodowego, rezerwatu przyrody lub niektórych ich obszarów i obiektów w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, filmowania, fotografowania, a także w celach zarobkowych;
- 23) walory krajobrazowe - wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, estetyczno-widokowe obszaru oraz związane z nimi rzeźbę terenu, twory i składniki przyrody oraz elementy cywilizacyjne, ukształtowane przez siły przyrody lub działalność człowieka;
- 23a) krajobraz priorytetowy - krajobraz priorytetowy w rozumieniu art. 2 pkt 16f ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 24) właściwy stan ochrony gatunku - sumę oddziaływań na gatunek, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało;
- 25) właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego - sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony;
- 26) wstęp do parku narodowego albo rezerwatu przyrody - wejście lub wjazd na obszar objęty ochroną ścisłą lub czynną w celu naukowym, edukacyjnym, turystycznym lub rekreacyjnym;
- 26a) drzewo - wieloletnią roślinę o zdrewniałym jednym pędzie głównym (pniu) albo zdrewniałych kilku pędach głównych i gałęziach tworzących koronę w jakimkolwiek okresie podczas rozwoju rośliny;
- 26b) krzew - wieloletnią roślinę rozgałęziającą się na wiele równorzędnych zdrewniałych pędów, nietworzącą pnia ani korony, niebędącą pnączem;

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

- 26c) wywrot - drzewo lub krzew wyrócone w wyniku działania czynników naturalnych, wypadku lub katastrofy w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, lub katastrofy budowlanej;
- 26d) złom - drzewo, którego pień uległ złamaniu, lub krzew, którego pędy uległy złamaniu w wyniku działania czynników naturalnych, wypadku lub katastrofy w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, lub katastrofy budowlanej;
- 26e) żywotność drzewa lub krzewu - prawidłowy przebieg ogółu procesów życiowych drzewa lub krzewu;
- 27) zadrzewienie - pojedyncze drzewa, krzewy albo ich skupiska niebędące lasem w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2129 i 2161 oraz z 2019 r. poz. 83, 125, 1815 i 2020) lub plantacją, wraz z terenem, na którym występują, i pozostałymi składnikami szaty roślinnej tego terenu;
- 27a) plantacja - uprawę drzew lub krzewów o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha, założoną w celu produkcyjnym;
- 28) zagrożenie wewnętrzne - czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka w granicach obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej;
- 29) zagrożenie zewnętrzne - czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka, mający swoje źródło poza granicami obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej.

Art. 73.

1. Zabrania się:

- 1) posiadania i przetrzymywania,
 - 2) sprowadzania z zagranicy,
 - 3) sprzedaży, wymiany, wynajmu, darowizny i użyczenia podmiotom nieuprawnionym do ich posiadania
- żywych zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.

[2. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, nie dotyczą ogrodów zoologicznych, cyrków i placówek naukowych prowadzących badania nad zwierzętami, a zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 nie dotyczą ośrodków rehabilitacji zwierząt.]

<2. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, nie dotyczą ogrodów zoologicznych i placówek naukowych prowadzących badania nad zwierzętami, a zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, nie dotyczą ośrodków rehabilitacji zwierząt.>

3. Gatunki zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi zalicza się do:

- 1) kategorii I - obejmującej najbardziej niebezpieczne gatunki lub grupy gatunków zwierząt, które z przyczyn naturalnej agresywności lub właściwości biologicznych mogą stanowić poważne zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi;
- 2) kategorii II - obejmującej pozostałe gatunki lub grupy gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.

4. W stosunku do zwierząt gatunków zaliczonych do kategorii II regionalny dyrektor ochrony środowiska właściwy ze względu na wskazane we wniosku, o którym mowa w ust. 5, miejsce ich przetrzymywania może zezwolić na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2.

5. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 4, może być wydane na wniosek, który zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) nazwę gatunku w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;
- 3) liczbę osobników poszczególnych gatunków, których dotyczy wniosek;
- 4) wskazanie miejsca przetrzymywania zwierząt, których dotyczy wniosek;
- 5) zaświadczenie powiatowego lekarza weterynarii stwierdzające spełnianie przez wnioskodawcę warunków przetrzymywania zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi odpowiednich do liczby zwierząt, których dotyczy wniosek, oraz uniemożliwiających ich ucieczkę lub przypadkowy kontakt z osobami postronnymi, a także spełnienie warunków, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 11 pkt 2.

6. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 4, zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) nazwę gatunku w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;
- 3) liczbę osobników poszczególnych gatunków, których dotyczy zezwolenie;
- 4) wskazanie miejsca przetrzymywania zwierząt, których dotyczy zezwolenie.

7. Regionalny dyrektor ochrony środowiska właściwy ze względu na miejsce przetrzymywania zwierząt może przeprowadzić kontrolę warunków, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 11 pkt 2; przepisy art. 77 ust. 3-13 stosuje się odpowiednio.
8. Jeżeli kontrola, o której mowa w ust. 7, wykaże, że posiadacz zwierzęcia nie spełnia warunków, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 11 pkt 2, regionalny dyrektor ochrony środowiska wzywa do usunięcia nieprawidłowości w terminie 14 dni.
9. W przypadku nieusunięcia nieprawidłowości, o których mowa w ust. 8, właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska wydaje decyzję o cofnięciu zezwolenia, o którym mowa w ust. 4.
10. Do zwierząt posiadanych na podstawie zezwolenia, o którym mowa w ust. 4, stosuje się odpowiednio przepisy art. 64 ust. 1 i 3-8, przy czym do wniosku o wpis do rejestru załącza się kopię zezwolenia, o którym mowa w ust. 4.
11. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) gatunki lub grupy gatunków zwierząt zaliczane do kategorii, o których mowa w ust. 3,
 - 2) warunki przetrzymywania poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi,
 - 3) sposoby znakowania zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi- kierując się potrzebą ochrony ludzi przed zagrożeniami powodowanymi przez zwierzęta gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.

U S T A W A z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 2132)

Art. 2.

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) zwierzęta gospodarskie:
 - a) koniowate - zwierzęta gatunków: koń (*Equus caballus*) i osioł (*Equus asinus*),
 - b) bydło - zwierzęta gatunków: bydło domowe (*Bos taurus*) i bawoły (*Bubalus bubalus*),

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

- c) jeleniowate - zwierzęta z gatunków: jelen szlachetny (*Cervus elaphus*), jelen sika (*Cervus nippon*) i daniel (*Dama dama*) utrzymywane w warunkach fermowych w celu pozyskania mięsa lub skór, jeżeli pochodzą z chowu lub hodowli zamkniętej, o których mowa w przepisach prawa łowieckiego, albo chowu lub hodowli fermowej,
- d) drób,
- e) świnię (*Sus scrofa*),
- f) owce (*Ovis aries*),
- g) kozy (*Capra hircus*),
- h) pszczołę miodną (*Apis mellifera*),
- i) zwierzęta futerkowe;
- 2) drób - ptaki gatunków: kura (*Gallus gallus*), kaczka (*Anas platyrhynchos*), kaczka pizmowa (*Cairina moschata*), gęś (*Anser anser*), gęś garbonosa (*Anser cygnoides*), indyk (*Meleagris gallopavo*), przepiórka japońska (*Coturnix japonica*), perlica (*Numida meleagris*) oraz utrzymywany w warunkach fermowych struś (*Struthio camelus*);
- [3] *zwierzęta futerkowe - lisa pospolitego (Vulpes vulpes), lisa polarnego (Alopex lagopus), norkę amerykańską (Mustela vison), tchórza (Mustela putorius), jenota (Nyctereutes procyonoides), nutrię (Myocastor coypus), szynszylę (Chinchilla lanigera) i królika (Oryctolagus cuniculus), utrzymywanych w celu produkcji surowca dla przemysłu futrzarskiego, mięsnego i włókienniczego;*
- <3) lisa pospolitego (*Vulpes vulpes*), lisa polarnego (*Alopex lagopus*), norkę amerykańską (*Mustela vison*), tchórza (*Mustela putorius*), jenota (*Nyctereutes procyonoides*), nutrię (*Myocastor coypus*), szynszylę (*Chinchilla lanigera*) i królika (*Oryctolagus cuniculus*), utrzymywanych w celu produkcji surowca dla przemysłu mięsnego i włókienniczego;**>
- 4) hodowla zwierząt - zespół zabiegów zmierzających do poprawienia założeń dziedzicznych (genotypu) zwierząt gospodarskich, w zakres których wchodzi ocena wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt gospodarskich, selekcja i dobór osobników do kojarzenia prowadzony w warunkach prawidłowego chowu;
- 5) prawodawstwo zootechniczne - przepisy Unii Europejskiej dotyczące hodowli zwierząt i rozrodu zwierząt gospodarskich, a także przepisy wdrażające lub wykonujące te przepisy;
- 6) hodowca - osobę fizyczną, prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, prowadzącą hodowlę zwierząt i ich dokumentację hodowlaną;

- 7) dokumentacja hodowlana - zbiór dokumentów zawierających informacje o zwierzęciu gospodarskim, jego przodkach i potomstwie, stadzie lub rodzie, w szczególności zawierający dane o ich wartości użytkowej i hodowlanej;
- 8) program hodowlany - program określający cele i metody prowadzenia hodowli zwierząt;
- 9) wartość użytkowa - wymiarną cechę lub zespół cech zwierzęcia gospodarskiego o znaczeniu gospodarczym;
- 10) wartość hodowlana - uwarunkowaną genetycznie zdolność zwierzęcia gospodarskiego do przekazywania określonej cechy lub cech potomstwu;
- 11) zwierzę hodowlane - zwierzę gospodarskie, które spełnia jeden z następujących warunków:
 - a) zostało wpisane, zarejestrowane lub kwalifikuje się do wpisu lub rejestracji w księdze hodowlanej lub rejestrze,
 - b) jego rodzice i dziadkowie zostali wpisani do księgi hodowlanej lub zarejestrowani w tej księdze lub rejestrze tej samej rasy lub ras, lub linii hodowlanej,
 - c) jego wykorzystanie jest przewidziane w programie hodowlanym prowadzonym dla danej księgi hodowlanej lub rejestru;
- 12) zwierzę hodowlane czystorasowe - zwierzę gospodarskie pochodzące co najmniej od dwóch pokoleń przodków wpisanych do księgi hodowlanej danej rasy lub linii, które spełnia wymagania wpisu do księgi hodowlanej, a w przypadku koniowatych - zwierzę pochodzące co najmniej od dwóch pokoleń przodków wpisanych do księgi hodowlanej danej rasy lub ras biorących udział w doskonaleniu tej rasy, które spełnia wymagania wpisu do księgi hodowlanej;
- 13) księga hodowlana - książkę, kartotekę lub informatyczny nośnik danych, do których są wpisywane, a w przypadku koniowatych, w których są również rejestrowane, zwierzęta hodowlane oraz informacje o ich hodowcach, właścicielach, pochodzeniu oraz wynikach oceny wartości użytkowej lub hodowlanej, prowadzone przez:
 - a) związek hodowców lub inny podmiot, które zostały uznane przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, lub
 - b) związek hodowców lub inny podmiot, które uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw rolnictwa;
- 14) rasa - populację zwierząt gospodarskich w obrębie gatunku o wspólnym pochodzeniu, charakteryzujących się przekazywaniem potomstwu określonego zespołu cech;

- 15) ród lub linia hodowlana - populację zwierząt gospodarskich, uzyskaną w wyniku hodowli tych zwierząt w obrębie rasy, selekcjonowaną w określonym kierunku;
- 16) stado zwierząt futerkowych - grupę zwierząt futerkowych tego samego gatunku, utrzymywaną wspólnie w celu pozyskania potomstwa;
- 17) krzyżowanie - kojarzenie zwierząt gospodarskich genetycznie odmiennych, różnych ras, odmian lub linii;
- 18) mieszańec - wpisane do rejestru zwierzę gospodarskie będące produktem planowego krzyżowania zwierząt gospodarskich:
 - a) różnych ras lub linii, lub
 - b) będących produktem krzyżowania, lub
 - c) czystorasowych i zwierząt gospodarskich będących produktem krzyżowania;
- 19) rejestr - książkę, kartotekę lub informatyczny nośnik danych, do których są wpisywane zwierzęta gospodarskie oraz informacje o ich hodowcach, właścicielach, pochodzeniu oraz wynikach oceny wartości użytkowej lub hodowlanej, prowadzone przez:
 - a) związek hodowców lub inny podmiot, które zostały uznane przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, lub
 - b) związek hodowców lub inny podmiot, które uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw rolnictwa;
- 20) rozród - kontrolowane rozmnażanie zwierząt gospodarskich;
- 21) reproduktor - przydatnego do rozrodu samca, dla którego jest prowadzona dokumentacja hodowlana;
- 22) materiał biologiczny - nasienie reproduktorów, komórki jajowe i zarodki przeznaczone do wykorzystania w rozmnażaniu zwierząt gospodarskich;
- 23) rasa zagrożona - populację zwierząt gospodarskich danej rasy, której niska lub malejąca liczebność stwarza zagrożenie jej wyginięcia;
- 24) zasoby genetyczne - wszystkie populacje (gatunki, rasy, odmiany, rody lub linie hodowlane) zwierząt gospodarskich oraz materiał biologiczny pochodzący od tych zwierząt, które ze względów użytkowych, naukowych czy kulturowych mają lub mogą mieć znaczenie dla człowieka;
- 25) zawody konne - każde konne współzawodnictwo, łącznie z różnymi formami wyścigów konnych, sportami konnymi, wystawami i pokazami;
- 26) handel - swobodny obrót między państwami członkowskimi Unii Europejskiej zwierzętami hodowlanymi, materiałem biologicznym i jajami wylęgowymi,

Objaśnienie oznaczeń: *[] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

pochodzącymi z państw członkowskich Unii Europejskiej, oraz zwierzętami hodowlanymi, materiałem biologicznym i jajami wylęgowymi, pochodzącymi z państw niebędących członkami Unii Europejskiej, które znajdują się w obrocie w państwach członkowskich Unii Europejskiej;

- 27) kontrola zootechniczna - kontrolę fizyczną lub kontrolę dokumentacji w odniesieniu do bydła, świń, owiec, kóz i koniowatych, zmierzające bezpośrednio lub pośrednio do poprawienia jakości hodowli zwierząt.